

ske Stilling og derved givet Anledning til udbredt Misfornøjelse. Maaske kan nogle Lande, og især store Stater, der er økonomisk overmægtige, drage Fordel af den økonomiske Krigstilstand, der hersker i Øjeblikket, men denne Fordel er af rent forbiggende Karakter — i Længden vil det ikke være muligt at forhindre andre Folk i at sælge og samtidig tvinge dem til at købe. I en given Situation kan det være nødvendigt at føre en Afspærringspolitik som Nødhjælp. Men noget ganske andet er at sætte sig som Maal at indskrænke Verdenshandelen saa meget som muligt. Denne Politik strider imod Naturen, der i de forskellige Lande har skabt vidt forskellige Produktionsmuligheder, og den strider imod Historien, der har ført til en Fordeling mellem de forskellige Lande i Verden af Mennesker udrustet med forskellige Evner. Endelig strider den imod de tekniske Fremskridt, der hver Dag skaber mægtigere Transportmidler. Det er en Politik, der nødvendigvis maa føre til en almindelig Sænkning af Levefoden. Men Folkene vil nægte at anerkende Nødvendigheden heraf i en Tid, hvor alle ved, at de tekniske Muligheder er næsten ubegrænsede, at der vilde være Varer nok til alle, naar man blot naaede frem til en fornuftig Organisation af Produktionen og en retfærdig Fordeling af Produkterne mellem Nationer, Samfundsklasser og Individuer. Følgen er en alvorlig Misfornøjelse, der har ført til de indre og ydre politiske Kriser, som i Øjeblikket lammer de Anstrengelser, der gøres for at overvinde den økonomiske Krise. Derfor er denne Krise, der paa engang er sammensat af økonomiske, sociale, politiske og moralske Elementer, ganske anderledes haardnakket end de Kriser, der med regelmæssige Mellemrum for nogle faa Aar afbryder den naturlige Udvikling og de civiliserede Samfunds Fremgang.

Det vilde være udmærket, om man kunde gøre Ende paa Afspærringspolitikken og paa Krisen ved en international Planøkonomi, idet man ved en almindelig Aftale mellem Staterne organiserede deres Handel og deres Møntsystemer paa en for alle retfærdig og nyttig Maade. Man har diskuteret Muligheden derfor i Europakomiteen og paa London-Konferencen. Men det synes, at hverken Menneskenes Intelligens eller deres gode Villie er paa Højde med denne Opgave. Man maa være mere beskedne. En pludselig og fuldstændig Forandring af de sidste Aars Handelspolitik er blevet umulig. Den eneste Udvej, man kan øjne, synes at være gradvist ved Aftaler mellem to eller flere Stater, alt som det maatte være hensigtsmæssigt, at vende tilbage til en større Frihed, til en økonomisk Politik, der er mere i Overensstemmelse med Nationaløkonomernes Lære: Varerne maa frembringes der, hvor Betingelserne derfor — saavel fra Naturens som fra Menneskenes Side — er de bedste, og de maa sælges saa billigt som muligt overalt, hvor der findes Mennesker, der har Brug for dem.

Jeg skal tilføje, at dette ikke udelukker, at man maa forsøge paa at indskrænke det traditionelle økonomiske Anarki og den deraf følgende blinde Ødslen med Kræfterne, og at skabe en fast Orden, der begunstiger den fulde Udnyttelse af hvert enkelt Lands økonomiske Kræfter. En gradvis gennemført Tilbagevenden til Handelsfriheden vil f. Eks. paa ingen Maade udelukke Aftaler mellem forskellige Lande angaaende Produktionens Tilpasning efter Forbrugsmulighederne. For visse Varer, særlig for Landbrugsprodukter som Sukker, Korn og Smør, vil saadanne Aftaler uden Tvivl være nyttige i Betragtning af de naturlige Grænser for Forbruget af disse Produkter.

En Hovedbetingelse for, at en saadan Handelspolitik skal kunne gennemføres, er Oprettelsen af et fast Forhold mellem de forskellige Landes Mønt.

Denne Tilbagevenden til en mere rationel Handelspolitik vil blive langsom og vanskelig, og den kræver en grundig og taalmodig Forberedelse. Derfor hilser jeg med Tilfredshed det franske Forslag om, at Folkeforbundets Organisationer skal iværksætte en Undersøgelse af de Spørgsmaal, der knytter sig til en saadan Genrejsning af Verdenshandelen.

Jeg haaber desuden, at Regeringerne ikke, inden de handler, vil afvente de endelige Resultater af denne Undersøgelse, men at de fremtidig vil fortsætte de allerede paabegyndte Bestræbelser for ved dertil egnede Aftaler at afværge de mest skæbnesvangre Følger af den økonomiske Krig, der nu udøver saa tungt et Tryk paa hele den internationale Atmosfære.